

РЕЗУЛЬТАТИ ОПИТУВАННЯ ЩОДО ВИЯВЛЕННЯ РИЗИКІВ ПОТРАПЛЯННЯ ДО СИТУАЦІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ, ТРУДОВОЇ ЧИ СЕКСУАЛЬНОЇ ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТА НАСИЛЬСТВА ПІД ЧАС ВІЙНИ В УКРАЇНІ

Проведено Громадською організацією «Ла Страда-Україна» через Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та гендерної дискримінації в рамках Проекту «Оцінка вразливості та ризиків щодо потрапляння в ситуацію торгівлі людьми, пов'язаних з війною» за підтримки «Sonrisas de Bombay».

Громадська організація «Ла Страда-Україна»

📍 03113, Київ-113, а/с 26

☎ Тел./факс: +38 (044) 205 36 95

✉ info@la-strada.org.ua; www.la-strada.org.ua

📌 @lastradaukraine

**Національна гаряча лінія з попередження домашнього насильства,
торгівлі людьми та ґендерної дискримінації**

☎ 0 800 500 335 (зі стаціонарних)

☎ 116 123 (з мобільних)

📧 @lastrada-ukraine

📌 @lastradaukraine

📍 @ NHL116123

📷 @lastradaukraine

✉ hotline@la-strada.org.ua

Національна гаряча лінія для дітей та молоді

☎ 0 800 500 225 (зі стаціонарних)

☎ 116 111 (з мобільних)

📷 @childhotline_ua

📍 @CHL116111

📌 @childhotline.ukraine

МЕТА ОПИТУВАННЯ:

- оцінити наміри/плани осіб, які планують/бажають виїхати з України за кордон через війну;
- визначити фактори, які посилюють вразливість до потрапляння в ситуацію торгівлі людьми та експлуатації як за кордоном, так і в Україні;

Інструменти опитування:

- анкета-опитувальник з використанням закритих запитань.

Анкета-опитувальник містила блоки запитань щодо:

- загальних індивідуальних даних (стать, вік, регіон проживання, наявність факторів, які можуть посилити вразливість до ситуації торгівлі людьми та експлуатації);
- ситуації, пов'язаної з перебуванням за кордоном (абонент/абонентка перебуває за кордоном з метою тимчасового прихистку; перебуває за кордоном в статусі біженця/біженки; перебуває в Україні, але планує виїхати до іншої країни через війну);
- ситуації, пов'язаної з Україною (абонент/абонентка є внутрішньо переміщеною особою, але не планує виїзду за кордон; перебуває в Україні за місцем постійного проживання та не планує виїжджати за кордон).

Методи проведення:

1. Опитування абоненток та абонентів, які звернулися на Національну гарячу лінію з попередження домашнього насильства, торгівлі людьми та ґендерної дискримінації;
2. Самостійне заповнення анкети в електронному варіанті представниками/представницями цільової групи. Інформація про опитування та посилання на анкету для заповнення онлайн поширювалася через сторінку в соціальній мережі організації та Національну мережу тренерів і медіаторів, яка працює в різних регіонах України й координується ГО «Ла Страда-Україна»;
3. Аналіз заповнених анкет-опитувальників.

Опитування тривало впродовж вересня-листопада 2022 р., також у цей період можна було самостійно заповнити опитувальник в онлайн режимі.

I. Загальні відомості

ГЕОГРАФІЯ:

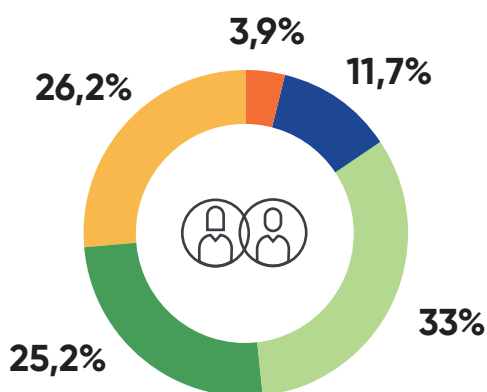
Загалом опитано **103** абонента та абонентки:

*опитані вказували регіон свого постійного проживання в Україні до повномасштабного вторгнення рф в Україну.

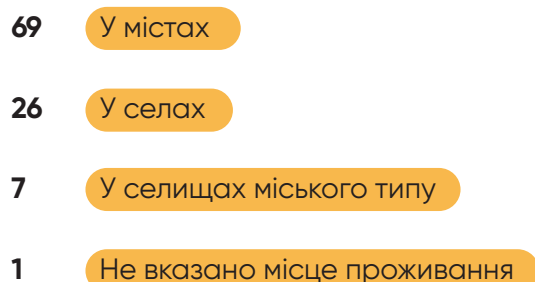

Переміщення на підконтрольні Україні території потребували **14 (6,9%)** абоненток, які перебували в Донецькій (4), Запорізькій (2), Харківській (5), Сумській (3) областях.

ВІК АБОНЕНТІВ/АБОНЕНТОК:

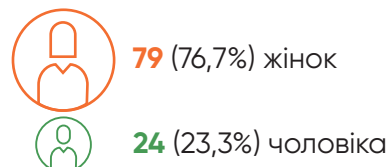

ТИП НАСЕЛЕНОГО ПУНКТУ, В ЯКОМУ ПРОЖИВАЮТЬ ОПИТАНІ АБОНЕНТИ ТА АБОНЕНТКИ:

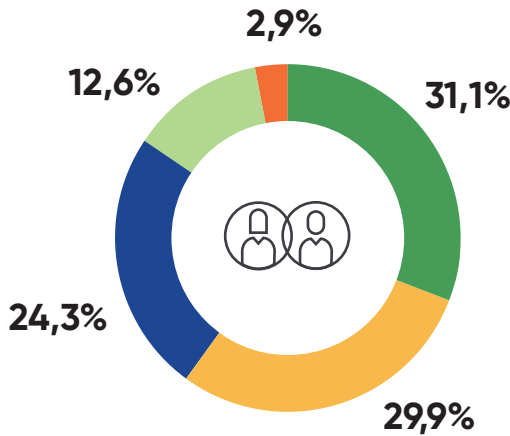

Розподіл за статтю:

серед опитаних абонентів та абоненток:

СЕРЕД ОПИТАНИХ АБОНЕНТІВ ТА АБОНЕНТОК:

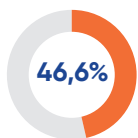
- 32 особи перебувають в Україні, але планують виїхати за кордон через війну;
- 30 осіб перебувають в Україні за місцем постійного проживання та не планують виїжджати за кордон;
- 25 осіб перебувають/-ли за кордоном з метою тимчасового прихистку;
- 13 осіб є внутрішньо переміщеними особами, але не планують виїзду за кордон;
- 3 особи перебувають/-ли за кордоном в статусі біженця/біженки.

ФАКТОРИ, ЯКІ МОЖУТЬ ПОСИЛИТИ ВРАЗЛИВІСТЬ ОПИТАНИХ АБОНЕНТІВ ТА АБОНЕНТОК СТОСОВНО ПОТРАПЛЯННЯ ДО СИТУАЦІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ В УМОВАХ ВІЙНИ*

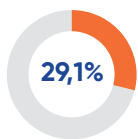
Серед відповідей щодо факторів, які сприяють посиленню вразливості до потраплення в ситуацію торгівлі людьми та експлуатації, більшість абонентів відзначили втрату роботи (46,6%). Загалом економічні фактори – необхідність забезпечити родину/себе, пошук роботи є одними з найпоширеніших чинників ризику потрапити до ситуації торгівлі людьми та експлуатації як в кризових/надзвичайних ситуаціях (війна, пандемія, тощо), так і в ситуації відносного миру

В умовах війни ще одним серйозним фактором ризику є внутрішнє переміщення осіб. Вразливість до потраплення в ситуацію торгівлі людьми для таких осіб посилюється поєднанням кількох факторів ризику: економічного фактору, втрати не лише майна та джерела доходу, а й соціальних зв'язків та можливої підтримки найближчого оточення.

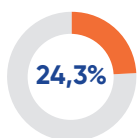
Загалом серед факторів відзначено:

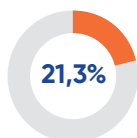
48 осіб втратили роботу;

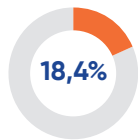
30 осіб є внутрішньо переміщеними особами (отримали статус ВПО вперше після 24.02.2022 р. – 26; отримали статус ВПО вдруге після 24.02.2022 р. – 4);

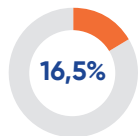
25 осіб вважають себе такими, що опинилися за межею бідності;

22 особи виховують дитину/дітей самостійно, що створює додаткову відповідальність – економічну та соціальну. Окрім того, такі особи можуть мати додаткові труднощі з пошуком та влаштуванням на роботу, відстоюванням належних умов праці тощо, не маючи підтримки для забезпечення догляду за дитиною/дітьми;

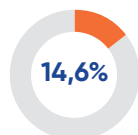
19 осіб мешкали на території, яка була або є тимчасово окупованою, що позбавляє їх можливості повернутися до місця свого постійного проживання. Відповідно це посилює ризики потрапляння цих осіб до ситуації торгівлі людьми та експлуатації, адже вони можуть погоджуватися навіть на сумнівні пропозиції щодо працевлаштування, розміщення, вважаючи, що не мають іншого чи кращого вибору в такій ситуації;

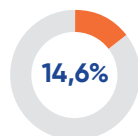
17 осіб є пенсіонерами;

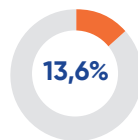
17 осіб мають інвалідність (2 особи є внутрішньо переміщеними особами; 4 особи перебувають за кордоном; 4 особи планують виїхати за кордон);

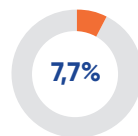
15 осіб повідомили про те, що їхні помешкання зруйновані та непридатні для проживання (м. Київ, Дніпропетровська, Київська, Миколаївська, Сумська, Херсонська, Харківська області);

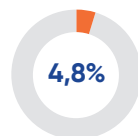
15 осіб є багатодітними матерями (батьками);

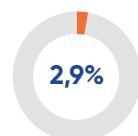
14 осіб потерпали від домашнього насильства до виїзду за кордон або зараз страждають від домашнього насильства;

8 осіб зазнали сексуального насильства, пов'язаного з війною (деталізація випадків абонентками не вказана, 5 абоненток та 1 абонент є внутрішньо переміщеними особами, 1 абонентка проживала на тимчасово окупованій території);

5 осіб виховують дитину з інвалідністю;

3 особи є представниками ЛГБТКІ-спільноти;

3 особи мають позитивний ВІЛ-статус або хворі на СНІД;

3 особи з родини військовослужбовця.

* загальна кількість за факторами ризику більша за кількість опитаних, оскільки 1 абонентка/абонент могли вказувати кілька факторів ризику.

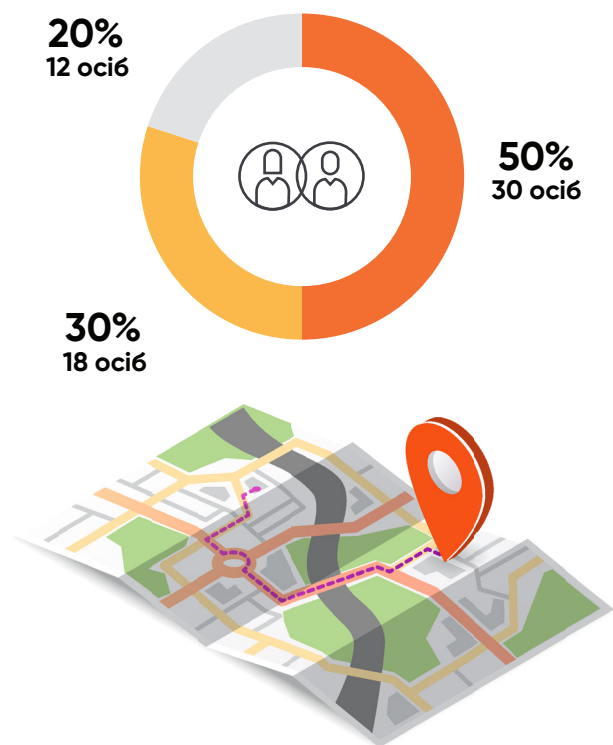
II. Ситуації, пов'язані з перебуванням за кордоном

Цей блок питань стосується відповідей абонентів та абоненток, які зазначили, що вони:

- 1** перебувають в Україні, але планують виїхати до іншої країни через війну (**32 особи** або 31,1% від загальної кількості опитаних).
- 2** перебувають за кордоном з метою тимчасового прихистку (**25 осіб** або 24,3% від загальної кількості опитаних);
- 3** перебувають за кордоном в статусі біженця/біженки (**3 особи** або 2,9% від загальної кількості опитаних);

Всього блок питань щодо ситуацій, пов'язаних із перебуванням за кордоном, стосувався 60 (58,2%) абонентів та абоненток.

ЗАГАЛЬНІ ПРИЧИНИ ВИЇЗДУ АБО ПЛАНУВАННЯ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН, ЯКУ ВКАЗАЛИ АБОНЕНТИ/АБОНЕНТКИ ПРИ ОПИТУВАННІ:

- через війну в Україні (евакуація/пошук тимчасового прихистку/отримання статусу біженця)
- працевлаштування. Із них за видами робіт:
  - будівельна галузь – 3 особи;
  - хатня робота, няня – 3 особи;
  - обслуговуючий персонал (офіціанти/-ки, хостес) – 2 особи;;
  - робота на заводі, фабриці – 4 особи;
  - сільське господарство – 3 особи;
  - галузь охорони здоров'я (лікар/-ка, медична сестра/брат) – 1 особа;
  - інформаційні технології – 2 особи.
- інше:
  - навчання – 2 особи (3,3%);
  - укладання шлюбу – 4 особи (6,6%);
  - лікування/протезування за кордоном – 2 особи (3,3%);
  - виїзд на постійне місце проживання за кордон – 2 особи (3,3%);
  - причина не вказана – 2 особи (3,3%).

СЕРЕД 25-ТИ ОПИТАНИХ ОСІБ, ЯКІ ПЕРЕБУВАЮТЬ ЗА КОРДОНОМ З МЕТОЮ ТИМЧАСОВОГО ПРИХИСТКУ, ПРИЧИНИ ВИЇЗДУ

- через війну в Україні (евакуація/пошук тимчасового прихистку/отримання статусу біженця) – 18 осіб;
- працевлаштування – 6. Із них за видами робіт:
  - будівельна галузь – 2 особи;
  - обслуговуючий персонал – 1 особа;
  - хатня робота, няня – 1 особа;
  - сільське господарство – 1 особа;
  - сфера охорони здоров'я – 1 особа;
  - лікування/протезування за кордоном – 1 особа.

Дівчина приїхала до Польщі разом із подругою наприкінці лютого 2022 року, тікаючи від війни. Вони приїхали до мами подруги, яка працює в готелі. Дівчині запропонували прихисток, але вона обов'язково мала пра-цювати в готелі. Через кілька тижнів вона зрозуміла, що робота фізично дуже важка і вона не справляється. Вона сказала про це керівництву готелю, але їй пригрозили, що не виплатять заробітну плату навіть за відпрацьовані дні.

3 ОПИТАНІ ОСОБИ з тих, хто перебуває за кордоном у статусі біженця/біженки, вказали єдину причину виїзду – через війну в Україні.

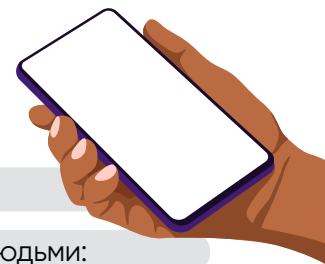
СЕРЕД 32 ОПИТАНИХ ОСІБ, ЯКІ ПЛАНУЮТЬ ВИЇЗД ДО ІНШОЇ КРАЇНИ ЧЕРЕЗ ВІЙНУ, ПРИЧИНИ ВИЇЗДУ

- працевлаштування – 12. Із них за видами робіт:
  - будівельна галузь – 1 особа;
  - обслуговуючий персонал – 1 особа;
  - робота на заводі, фабриці – 4 особи;;
  - зайнятість у сільському господарстві – 2 особи;
  - хатня робота, няня – 2 особи;
  - інформаційні технології – 2 особи.
- через війну в Україні (евакуація/пошук тимчасового прихистку/отримання статусу біженця) – 9 осіб;
- навчання за кордоном – 4 особи;
- укладання шлюбу – 4 особи;
- виїзд на постійне місце проживання за кордон – 2 особи;
- лікування/протезування за кордоном – 1 особа.

Чоловік самостійно виховує 4-х дітей, через війну втратив роботу та планує їхати за кордон. Планує шукати роботу після приїзду.

Складнощами при виїзді за кордон для абонентів та абоненток стала відсутність документів, які посвідчують особу (закордонний паспорт або внутрішній паспорт), що впливало на тривалість проходження кордону. Відсутність документів може вплинути і на процес легалізації перебування та працевлаштування за кордоном та створити додаткові ризики потрапляння до ситуації торгівлі людьми, зокрема трудової або іншої експлуатації.

МЕТА ДЗВІНКА АБОНЕНТА/АБОНЕНТКИ:

- 35 осіб** отримання консультації перед виїздом за кордон
  - 9 осіб*** отримання консультації ймовірного/-ої постраждалого/-ої від торгівлі людьми:
    - 4 особи звернулися щодо себе
    - 5 осіб звернулися щодо іншої особи.
- *8 осіб вже перебували за кордоном, 1 особа планувала виїзд за кордон*
- 3 особи** повідомлення про ситуацію торгівлі людьми
  - 5 осіб** пошук постраждалих/повернення до України
  - 8 осіб** інше (безпечне повернення до України; перебування неповнолітніх за кордоном)

ОПИТАНІ АБОНЕНТИ ТА АБОНЕНТКИ, ЯКІ ВКАЗАЛИ МЕТОЮ ЗВЕРНЕННЯ «ОТРИМАННЯ КОНСУЛЬТАЦІЇ ЙМОВІРНОГО/-ОЇ ПОСТРАЖДАЛОГО/-ОЇ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ», ЗАЗНАЧАЛИ НАСТУПНІ ФОРМИ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ:

- трудова експлуатація – 3 особи;
- сексуальна експлуатація – 1 особа;
- ситуація насильства – 4 особи (психологічне – 2, економічне – 1 та фізичне – 1);
- залякування – 1 особа;
- форма торгівлі людьми не вказана – 2 особи.

СЕРЕД КРАЇН, КУДИ ПЛАНУВАЛИ ВІЇХАТИ АБО ДЕ ВЖЕ ПЕРЕБУВАЛИ ОПИТАНІ ОСОБИ:

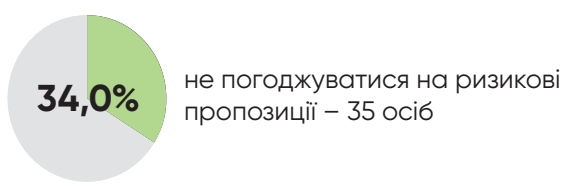
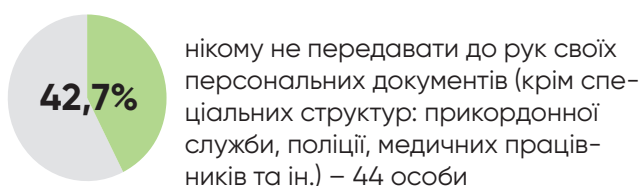
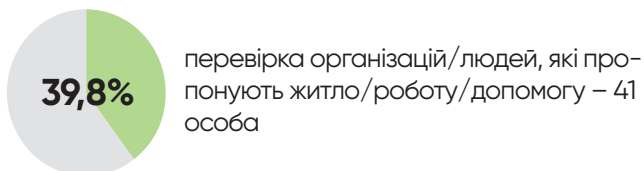
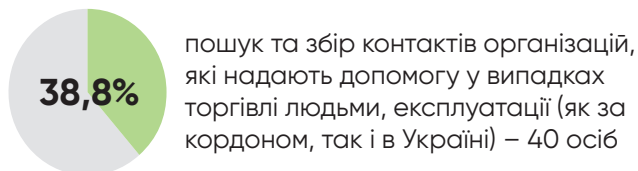
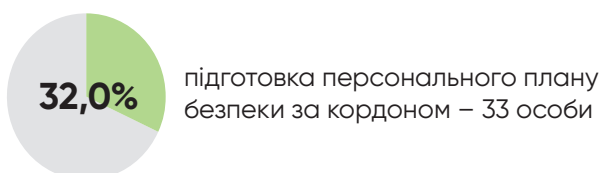
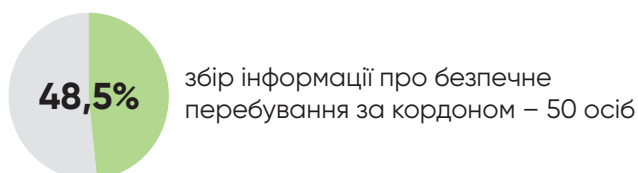
ПОІНФОРМОВАНІСТЬ ПРО РИЗИКИ ПОТРАПЛЯННЯ ДО СИТУАЦІЇ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ

СЕРЕД ОПИТАНИХ ЛИШЕ 35 ОСІБ (34%) ВКАЗАЛИ, ЩО ЇМ ВІДОМО ПРО РИЗИКИ ПОТРАПЛЯННЯ В СИТУАЦІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ.

25 ОПИТАНИХ (24%) ЗАЗНАЧИЛИ, ЩО НЕ ВОЛОДІЮТЬ ІНФОРМАЦІЄЮ ПРО РИЗИКИ ПОТРАПЛЯННЯ В СИТУАЦІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ, А 43 ОПИТАНИХ (42%) НЕ НАДАЛИ ВІДПОВІДЬ НА ЦЕ ЗАПИТАННЯ.

Ці результати свідчать про досить низьку поінформованість громадян щодо питань, пов'язаних із торгівлею людьми та ризиків потраплення до ситуації торгівлі людьми та експлуатації. Також відповіді можуть свідчити про те, що в ситуації війни частина абонентів не розглядає можливих ризиків як фактору прийняття рішення щодо виїзду, не вважає, що це може її стосуватися, а також про те, що пріоритет надається фізичній безпеці, а не оцінці ризиків потраплення до ситуації торгівлі людьми.

Серед чинників, які можуть допомогти уникнути потраплення в ситуацію торгівлі людьми, опитані зазначили:

Відповіді вказують на те, що для опитаних усі зазначені чинники є практично рівноцінними та можуть бути корисними для всіх осіб, які виїжджають за кордон та є актуальними як під час війни, так і в мирний час.

Чинником безпеки також можна зазначити попередній досвід опитаних осіб. Так, переважна більшість із них не володіє іноземною мовою та не має досвіду перебування/проживання за кордоном, що посилює ризики потраплення до ситуації торгівлі людьми та експлуатації.

* загальна кількість щодо чинників більша за кількість опитаних, оскільки 1 абонентка/абонент могли вказувати кілька варіантів чинників, які їм допоможуть уникнути потраплення до ситуації торгівлі людьми.

НЕЛЕГАЛЬНЕ ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

41 особа (40%) вказала, що не погоджуватиметься на нелегальне працевлаштування.

19 осіб (18,3%) зазначили, що погодилися б навіть на нелегальне працевлаштування.

43 особи (41,7%) не надали відповіді на запитання.

На жаль, найбільша кількість опитаних осіб не надала відповідь щодо згоди або незгоди на нелегальне працевлаштування. Можна зробити припущення, що ці особи спочатку ухвалюють рішення про виїзд за кордон з метою фізичної безпеки, а виникнення інших обставин, зокрема й потрапляння до ситуації торгівлі людьми та експлуатації вважають другорядними. Але цю групу можна оцінювати як групу ризику до потрапляння в ситуації торгівлі людьми з метою їхньої експлуатації, адже залежно від ситуації вони можуть розглядати та погоджуватися на пропозиції нелегального працевлаштування.

Торгівля людьми з метою трудової експлуатації може відбуватися в усіх галузях та щодо людей всіх професій – хатніх працівників, у сільському господарстві, в готелях, ресторанах, на будівельних майданчиках та в інших секторах.

Постраждати від торгівлі людьми з метою трудової експлуатації може будь-хто: жінки, чоловіки, дорослі, діти, хлопчики та дівчатка; громадяни країни та працівники-мігранти, в першу чергу, ті, які не обізнані зі своїми правами чи перебувають у вразливому становищі. Робота без офіційного оформлення, заробітна платня «в конверті», небезпечні умови праці, відсутність гарантій дотримання належних умов праці та належної заробітної плати – все це належить до ознак нелегального працевлаштування як на території України, так і за кордоном.

З метою попередження потрапляння громадян в ситуацію торгівлі людьми необхідно посилювати інформаційно-роз'яснювальну роботу щодо запобігання торгівлі людьми, а також захисту працівників від експлуатації.

ПОШУК МОЖЛИВОСТЕЙ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН

КІЛЬКІСТЬ ОСІБ, ЯКІ САМОСТІЙНО ШУКАЮТЬ(-ЛИ) МОЖЛИВОСТІ ВИЇЗДУ ЗА КОРДОН ТА ТИХ, ХТО ПЛАНУЄ ВИЇХАТИ АБО ВИЇХАЛИ ЗА КОРДОН, ОТРИМАВШИ ЗАПРОШЕННЯ ВІД ЗНАЙОМИХ/РОДИЧІВ/ ОРГАНІЗАЦІЙ, Є ОДНАКОВОЮ – ПО 28 ОСІБ (46%).

4 опитані особи не вказали спосіб пошуку можливості виїзду за кордон.

Ті, хто шукають(-ли) можливість самостійного виїзду, використовували такі способи:

- 1** мають рідних/знайомих/друзів/подруг у країні, куди виїхали або планують виїхати – **9 осіб (32,1%);**
- 2** шукають(-ли) через Інтернет-сайти організації/людей, які можуть прийняти за кордоном перебувають за кордоном в статусі біженця/біженки – **8 осіб (28,6%);**
- 3** через знайомих приватних осіб – **5 осіб (11,9%)**. При цьому 4 особи шукали можливості виїхати за кордон через знайомих приватних осіб, які перебувають в Україні, а 1 особа шукала таку можливість через знайому приватну особу, яка перебувала за кордоном;
- 4** через соціальні мережі, тематичні групи в соціальних мережах, електронні канал и та чати – **3 особи (10,7%)**.

III. Ситуації, пов'язані з Україною

Цей блок питань стосується тих абонентів та абоненток, які не планують виїзду за межі України, але щодо яких є ризики потрапляння до ситуації торгівлі людьми на території України.

ЗОКРЕМА ЙДЕТЬСЯ ПРО ВІДПОВІДІ АБОНЕНТІВ ТА АБОНЕНТОК, ЯКІ ЗАЗНАЧИЛИ, ЩО ВОНИ:

перебувають в Україні за місцем постійного проживання і не планують виїжджати за кордон – **13 осіб (12,6%)**;

є внутрішньо переміщеними особами та не планують виїзду за кордон – **30 осіб (29,1%)**.

ЗАГАЛОМ БЛОК ПИТАНЬ ЩОДО СИТУАЦІЙ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ПЕРЕБУВАННЯМ В УКРАЇНІ, СТОСУВАВСЯ **43 (41,8%) АБОНЕНТІВ ТА АБОНЕНТОК**

31 ЖІНКИ

12 ЧОЛОВІКІВ

- **16 осіб (37,2%)** є внутрішньо переміщеними особами.
- **27 осіб (62,8%)** такого статусу не мають.
- **19 осіб (44,2%)** втратили через війну роботу.
- **4 абонентки** ідентифікували себе як таких, які раніше вже потрапляли в ситуації, пов'язані з торгівлею людьми та експлуатацією.

* загальна кількість відповідей більша за кількість опитаних, оскільки 1 абонентка/абонент могли надати кілька відповідей.

МЕТА ДЗВІНКА АБОНЕНТА/АБОНЕНТКИ:

1. Отримання консультації ймовірного/-ої постраждалого/-ої у випадку ситуації торгівлі людьми/експлуатації – 19 осіб (44,2%). З них 15 звернень від особи особисто; 4 звернення від інших осіб щодо ймовірно постраждалої особи. 3 повідомлення про ймовірну трудову експлуатацію (Дніпропетровська, Львівська, Харківська області; одна з ймовірно постраждалих осіб є внутрішньо переміщеною особою). Одне повідомлення про отримання підозрілих пропозицій (Львівська область, жінка внутрішньо переміщена особа, понад 50 років, деталізація випадка не вказана).

Повідомлення від мешканки Харківської області про ймовірну трудову експлуатацію

Донька абонентки у вересні 2022 р. перетнула кордон України та ймовірно перебуває в Уельсі. Абонентка занепокоєна тим, що донька останнім часом не виходить на зв'язок. Жінка також зазначила, що до неї телефонували з невідомого українського номеру та сказали, що її доньку продали за гроші.

Повідомлення про ймовірну трудову експлуатацію

Чоловік через війну виїхав до іншої області та влаштувався на роботу, але йому не виплачують зароблені кошти.

Повідомлення від мешканки Одеської області про ймовірну трудову експлуатацію

Жінка, внутрішньо переміщена особа з міста Одеси, повідомила, що її співмешканець завербував її та примушує до надання сексуальних послуг в одному із готелів. Жінці вдалося втекти. До поліції звертатися боїться.

2. Розшук зниклих, (потенційно) постраждалих/ звільнення із ситуації торгівлі людьми/ експлуатації – 9 осіб (21%);

Звернення від мешканки Миколаївської області про розшук ймовірно постраждалих від торгівлі людьми

Жінка повідомила, що її 20-річна донька на початку війни виїхала до Єгипту до хлопця, з яким познайомилася в Інтернеті. Спочатку ніби все було гаразд, але потім чоловік почав у всьому її доньку контролювати та обмежувати, коли донька телефонує, то чоловік сидить поруч і все слухає. Дівчина хоче повернутися до України, але чоловік її не відпускає.

Повідомлення від мешканки Тернопільської області про розшук ймовірно постраждалих від торгівлі людьми

Жінка повідомила, що її донька зникла. Останній раз вони спілкувалися 3 місяці тому. Донька повідомила, що їй хтось докучав та переслідував.

Повідомлення від мешканця Закарпатської області про розшук ймовірно постраждалих від торгівлі людьми

Чоловік, багатодітний батько (5-ро дітей), повідомив, що його дружина після початку повномасштабного вторгнення російської федерації в Україну виїхала за кордон на заробітки. Перші 3 місяці жінка виходила на зв'язок, а потім зв'язок обірвався і чоловік не знає, куди звертатися, щоб розшукати дружину, бо має підозру, що жінка потрапила до трудового рабства. Останні рази, коли вона телефонувала, казала про те, що їм затримують виплати заробітної платні і вона планує змінити місце роботи.

3. Повідомлення про ситуацію торгівлі людьми – 9 осіб (21%);

Повідомлення від мешканця Чернігівської області про випадок торгівлі людьми

Чоловік, який має інвалідність дитинства, повідомив, що громадянин України силоміць утримував його у себе в сараї впродовж 1,5 років, відібрав у нього документи та телефон та щомісяця забирав його пенсію. Чоловікові вдалося забрати свої документи та втекти.

Повідомлення від мешканки Черкаської області про ймовірний випадок торгівлі людьми

Жінка розповіла, що з нею через соціальні мережі познайомився чоловік, який увійшов у довіру. За деякий час чоловік наполегливо почав вмовляти жінку виїхати з ним за кордон для лікування в Німеччині (жінка має проблеми зі здоров'ям). Після того, як жінка відмовилась виїжджати, чоловік почав зв'язуватися з її дочкою та тиснути на неї.

4. Отримати інформацію про превентивні заходи з протидії торгівлі людьми – 3 особи (7%).

Жінка, внутрішньо переміщена особа, нещодавно втратила свого чоловіка, який був у лавах ЗСУ. Має матеріальні труднощі. Познайомилася з іранцем, який наполягає на тому, щоб вони якомога швидше поїхали до його батьків в гості.

ІЗ 43 ОСІБ, ЯК БУЛИ ОПИТАНІ, ЛИШЕ 2 АБОНЕНТКИ (4,6%) ЗВЕРТАЛИСЯ ПО ДОПОМОГУ ДО ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА АДВОКАТІВ І ОТРИМАЛИ НЕОБХІДНУ ДОПОМОГУ.

Такий низький показник звернення по допомогу можна пояснити наступними причинами:

- неідентифікація випадку торгівлі людьми;
- недовіра до правоохоронних органів;
- низька обізнаність про власні права та можливості їхнього захисту;
- страх, що після звернення по допомогу станеться розголос ситуації.

ЗАГАЛЬНІ ВИСНОВКИ

Війна посилює для громадян та громадянок України ризики потрапляння до ситуації торгівлі людьми та експлуатації, зумовлюючи їхню вразливість. Факторами вразливості, які сприяють цьому, є:

- втрата роботи та ризик опинитися за межею бідності;
- внутрішнє переміщення;
- виїзд за кордон з метою отримання тимчасового прихистку;
- проживання на території, яка була або є тимчасово окупованою;
- непридатність житла за місцем постійного проживання для життя внаслідок руйнації через бойові дії;
- інші соціальні фактори (пенсійний вік, інвалідність, самостійне виховання дитини/дітей, багатодітність тощо).

Одним із ключових факторів залишається економічний. В умовах війни він відіграє значну роль, адже втрачаючи через війну роботу чи інше джерело доходу, власні помешкання тощо, громадяни можуть погоджуватися на пропозиції нелегальної праці як на території України, так і за кордоном, що є ризиком потрапляння до ситуації торгівлі людьми.

Також, враховуючи, що повномасштабна війна триває, можна очікувати, що зазначені фактори вразливості залишатимуться актуальними впродовж тривалого часу.

Актуальними і під час повномасштабної війни залишаються правила, які можуть допомогти уникнути потрапляння в ситуацію торгівлі людьми:

- збір інформації про безпечне перебування за кордоном;
- підготовка персонального плану безпеки за кордоном;
- пошук та збір контактів організацій, які надають допомогу у випадках торгівлі людьми, експлуатації (як за кордоном, так і в Україні);
- перевірка організацій/людей, які пропонують житло та/або роботу за кордоном;
- нікому не передавати до рук своїх документів (крім спеціальних структур: прикордонної служби, поліції, медичних працівників та ін.);
- не погоджуватися на ризиковані пропозиції.

Необхідно також враховувати, що під час війни ситуація, зокрема безпекова, може змінюватися, отже важливо здійснювати постійний її моніторинг, визначати нові фактори вразливості, виявляти нові ризики та виклики, що можуть впливати на виникнення обставин, пов'язаних із торгівлею людьми.

